

slavnosti sněženek

mladá fronta

bohumil

hrabal

Bohumil Hrabal

Slavnosti sněženek

Povídky

V lehounké hře lze najít velice vážnou pravdu.

Gottfried Wilhelm Leibniz, filozof pozdního baroka

Ke hře je třeba svobody.

Immanuel Kant, filozof osvícenectví

Když jste vožralej, tak Kilimandžáro je i v Kersku.

Josef Procházka, cestář a můj přítel

hostinec u bernardýna

Kdykoliv jdu kolem lesní restaurace Hájenka, vždycky vidím, jak na předprsni, na terásce před vchodem, tam, kde v létě sedí hosté u kulatých červených stolů a sedí na červených židlích, jak tam leží veliký moudrý bernardýn, hosté jej překračují, kteří už jednou byli pokousáni psem, tak raději se dívají jinam a uctivě bernardýna obcházejí a uklidní se, až když sedí v restauraci, a kdyby bernardýn ležel v restauraci, tak raději ti bázliví hosté budou sedět před vchodem na červených židlích, i kdyby byla zima. On ten bernardýn tady nikdy neležel a už asi nikdy ležet nebude, avšak ten můj bernardýn tam bude ležet do té doby, dokud budu já, a tak já a bernardýn před lesní restaurací Hájenka, my dva jsme spřažené nápravy... Je už dávno, kdy můj brácha se oženil a že byl autodopravce, jezdil a rozvážel co kdo potřeboval nákladním autem, avšak přišel čas, kdy už soukromník nemohl a nesměl jezdit sám ve své režii, a tak brácha, když jako soukromá firma byl zrušen, byl bez zaměstnání. A protože žárlil na svoji ženu, tak bláznivě žárlil, že nesměla být v zaměstnání, aby nikdo jiný se na ni nemohl dívat než on, najednou přišel na divný nápad, že by se dala využít krásná postava švagrové nikde jinde než v pohostinství. A když pohostinství, tak v lesní restauraci Hájence. A když v té Hájence, tak udělat z té hospody skutečný podnik pro šoféry a lesníky, pro sousedy a rekreanty. Ten čas se uprázdnilo místo vedoucího v Hájence, a brácha podnikl všechny kroky, aby tu restauraci dostal. A večer seděl s Martou a celé hodiny a pak ještě v posteli si spřádali obraz skutečné Hájenky, neskutečné restaurace, v jejíž výzdobě pokračovali i ve snách a polosnění. Když se to dozvěděl bratranec Heinrich Kocian, ten, který to v naší rodině dotáhl nejdál, protože se považoval za levobočka hraběte Lánského z Růže, nosil koženou lovecskou bundu a švarcenberský klobouček se štětkou a zelenou stuhou, okamžitě přijel, a když nakreslil plán restaurace Hájenky, zahájil výzdobu v podobě selských stolů z lípy, stolů, které budou jednou týdně se drhnout pískem a jednou za rok skelným papírem, kolem stolů nakreslil, jak budou vypadat těžké selské židle, na stěny Há-

jenky, kde visely parohy srnců a jelenů sikhů, ještě střílených knížetem Hohenlohem, tím feudálem, kterému patřilo několik století toto poleší, ty parohy doplnil bratranec Kocian dvěma trofejemi divokých kanců. A ihned rozhodl, že budou speciality české kuchyně, fajnová jídla, která přitáhnou hosty, protože na státní silnici budou umístěna upozornovadla ve formě desek, na kterých bude napsáno: Tři sta metrů od rozcestí si pochutnáte v Hájence na královské polívce řečené kulajdě, oumyslovském guláši, hovězí pečeni na černém pivu. Bráška a švagrová zářili a restaurace Hájenska se podobala zámku visícímu z nebes na zlatém řetězu. Avšak i to bylo bratranci Kocianovi málo. Privil, že pořádná restaurace musí mít v kuchyni kout pro štamgasty a pro návštěvy, které toho budou hodny. A tak se sám bratranec uvolil, že koupí šest barokních nebo rokokových židlí a secesní stůl, na kterém vřdycky bude čistý ubrus, a tady budou sedět štamgasti a čestní hosté. Ten rokokový kout tak rozdráždil brášku a švagrovou, že od téhle chvíle se blaženě usmívali a každý den se jezdili autem podívat, jak v Hájence jsou malíři s kuchyní a sálem daleko, připadaly jim hrozně dlouhé ty malířské postupy, přáli si, aby to všechno vymalovali přes noc, tak rychle, jak si oba vysnili tu svoji Hájenuku. A když viděli tu spoustu zahradních židlí vyrovnaných na zahradě Hájenny v přístřešku pro hudbu, už jim nic nebránilo, než že v noci a pak ve snách se jim zjevila zahradní večerní restaurace, všechny stoly byly natřeny červeně, všechny židle červené byly rozestavěny na zeleném trávníku kolem stolů, mezi kmeny dubů byly nataženy dráty a na nich visely lampióny, a kvarteto hrálo diskrétní melodie a na parketu se tančilo a bráška točil pivo a najatý pingl na neděli roznášel nápoje ve francouzském piké a švagrová vařila a pekla oumyslovský guláš a hovězí na černém pivě, a hosté kromě dršťkové polévky si dávali královskou polívku. Bratranec Heinrich Kocian jednou přišel a radostně třepal úctem, že už koupil těch šest židlí skoro za pakatel, a když se jel s bráškou podívat, jak pokračuje malba stěn a stropů Hájenny, a když bratr se mu svěřil, že oživil lesní restauraci zahradou a ubrusy a tanečním parketem, bratranec pravil, že tady v rohu ještě bude stát udírna, kde na řezavém uhlí se bude ohřívat a rozvinovat točení salám a moravské klobásy a on

sám na sobotu a neděli si to vezme v režii, i když je levoboček barona Lánského z Růže. A bráška a švagrová byli šťastni, nejšťastnější léta svého manželství prožili v přestavování židlí a v maniakální snaze, kterak učinit restauraci ještě krásnější a příjemnější. A tak se stalo, že když jsem se to dozvěděl, a když jsem viděl lesní restauraci Hájenku, že jsem řekl, jen tak prohodil, že před tak krásnou restaurací, jak chce bráška a švagrová vyšňorit ten osamělý dům v lese, před vchodem že by měl ležet veliký hodný pes, bernardýn. A tu chvíli bylo ticho, bratranec Kocian dovypravoval, jak když jej vezl kníže Thurn-Taxis od večerního rychlíku na zámek na Loučeni kočářem, když kočí sestoupil z kozlíku, aby otevřel dvířka, kníže zvolal: Johan, ty seš bos. Tys propil boty! A kočí s pláčem pravil, že jak dlouho čekal na druhý rychlík, tak v hostinci Na drátě propil sice ty boty, ale aby zachránil reputaci knížete Thurn-Taxisa, že si načernal krémem na boty nohy... tohle bratranec když dovypravoval o svém příteli knížeti Thurn-Taxisovi a dal mi tak zřetelně najevo, že když se vypravuje o takových lidech jako je kníže Thurn-Taxis, že se má pietně mlčet, znovu se optal, ač slyšel, co jsem říkal? A já jsem pravil, že před tak krásnou restaurací v lese má ležet hodný bernardýn. A bráška se díval na bratrance a švagrová taky, skoro se polekali, avšak za chvíli se na tváři bratrance roztáhl úsměv, který se usmíval viděním do budoucnosti, dopředu, a na konci toho vidění byl svatobernardský bernardýn, který vrásčil čelo dobrotou, a tak se stal tečkou a svorníkem celé koncepce, jak bude vypadat lesní restaurace Hájenka. Na ústředí Jednoty, pod kterou spadala lesní restaurace, nic nenamítali, aby mladí manželé se ucházeli o hospodu, pravili, že dokonce jsou rádi, protože vedoucích, kteří ovládají účetnictví tak jako paní Marta, takových že je málo. A tak přivezl bratranec těch šest rokových židlí, hned bráška vyklidil v dosavadním bytě kout, almary dal k sobě a gauč na chodbu, a hned pod dozorem bratrance Kociana Heinricha rozestavili židle tak, jak to bude v lesní restauraci Hájenka. A na stůl dali ubrus a bráška načnul lahvinku vína, a sklenky cinkaly na tak krásný počátek, protože dýl už se nedalo čekat. A Heinrich seděl ve švarcenberském kloboučku, nohu přehozenou přes koleno druhé nohy, rozvalený, a vykládal, jak po kní-

žeti Hohenlohovi byl majitelem polesí, ve kterém je restaurace Hájenska, baron Hiross, když jsem já u něj býval hostem, sám osobně jsem zastřelil muflona v horním Kersku, v takzvaných Jeleních uchách. Ovšem ten hajný Klohna!, rozkřičel se bratranec Heinrich, co ten baronovi vyvedl! Jak víte, šlechtici, jak jim zestárne lovecký pes, hned s ním pryč! A tak baron poručil a Klohna zastřelil jeho setra. Ale pes byl tak pěkný, že hajný dostal chuť a tak ho stáhl. A když mu odřízl hlavu a zakopal i s kůží, přišel hostinskéj z knížecí restaurace Eichelburg, jak tam je pila, jak končí kerské polesí, tam jak dřív byly lázně, ve kterých se koupal Mozart, tak hostinskéj povídá, co to tady visí? A hajnej povídá, že muflon. A tak za dva tisíce, to byl začátek protektorátu, naložil hostinskéj muflona, a protože já a několik šlechticů jsme byli hosté barona Hirose, tak v tý krásný restauraci, v tý knížecí myslivecký restauraci baron objednal přepychovou večeři, a ona taky byla, ale jako předkrm: salpikoni, polévka želví, ale nikdy jsem si tak nepochutnal na svíčkový jako tenkrát, řekl bratranec Heinrich Kocian a usrkl vína a uhladil ubrus... a bráška a švagrová viděli tenhle kout v Hájence a těšili se, jak krásné řeči bude bratranec dávat k lepšímu štamgastům a vybraným hostům... ale když baron platil, a platil šedesát tisíc, protože potom jsme jen pili víno šampaňský a francouzský koňak, tak všichni jsme prosili, co to bylo za svíčkovou?, a hostinský řekl, že to byl muflon... A pak nás rozváželi skoro mrtvý, protože to je zvykem šlechtických kruhů, šampaňským a koňakem se přivístit do bezvědomí, a baron Hiross hned sedl na bryčku a hnal ji do hájovny, a hned na hajnýho v podvlíkačkách, protože ten už spal: Klohna, máte pytláky v revíru, víte, co jsme měli na tabuli? Muflona! Já vás propustím! láteřil baron Hiross... a tak musel Klohna na kolena, on že je věrný strážce lesa, že to, co jedli na tabuli, nebyl muflon, ale ten jeho honící zastřelený pes... A baron Hiross, tak jako kočímu odpustil kníže Thurn-Taxis, když kočí propil služební boty, baron pravil: Tak jsem vlastně sežral vlastního psa jako muflona, za kterýho jsem dvakrát zaplatil... A pak četl bratranec noviny a bráška se švagrovou leštídem cídili a přiváděli do lesku opěradla židlí, zvyšovali třpyt do té dokonalosti, aby představa koutu pro štamgasty v restauraci Hájenska splynula se

skutečností. A najednou bratranec Heinrich zajásal: Tak děti, už je to tady. Prodám bernardýna jen do dobrých rukou. Cena dle dohody. Gel. Vztyčil se, natáhl si jelenicové rukavice prostřelené na hřbetu jedním brokem, a pravil: A jedu pro bernardýna. Když je tady už čeká kout s barokními židlemi, ať tady čeká i bernardýn. Druhý den, když tu noc bráška a švagrová nespali, přijel bratranec Heinrich Kocian, a že byl bratranec maličký, to jsme věděli, když jedl párek, tak než si poprvé ukousl, tak ten párek mu visel až ke koleni, tak zdálky to vypadalo, že bratranec vede malou krávu. Když došel k domu, tak bráška měl dojem, že vede bratranec veliké tele, bejčka. Ale byl to bernardýn. Za šest set korun a od spisovatele! volal nadšeně, a jmenuje se Nels! Ten spisovatel se jmenuje Gel! Nels byl krásný a kolem krku měl šňůru na prádlo pojištěnou šňůrou ze županu spisovatele, a hned se ten pes seznámil a ulehl na cement a chladil se, a tak ležel zrovna tak, jako by se cvičil, jak bude líhat před restaurací Hájenkou. A bratranec Kocian se posadil na rokokovou židli, nohu přes nohu, ve švarcenberském kloboučku a s maličko podhrnutou rukavicí řekl, jak spisovatel jej přivítal, a jak hlavní důvod toho, proč jej prodává, je to, že jej miluje, ale Nels daleko víc miluje jeho mladou ženu, a tak ten bernardýn žárlí, že jen spisovatel na ni položil ruku, už jej bernardýn povalil a vrčel mu do obličeje, takže ten pes byl rušitelem štěstí manželského, a proto jej prodal. A hned dal rodokmen a tady to všecko je, Nels je slavný, pochází z krátkosrstých bernardýnů svatogohardských a jeho otec je trojnásobný šampión Švýcarska, a jeho matka je přímo z kláštera Gotharda... A bratranec vyúčtoval i tu šňůru, protože Nels rostl jen v domě, a tak jako vodítko mu dal na cestu pan spisovatel Gel šňůru z županu. A pak bratranec Heinrich odejel a Nels zůstal v domě. A tak nastal den, kdy bráška se švagrovou šli do Jednoty na ústředí, aby dostali dekret a jmenování na hostinec Hájenka v kerském polesí. A vedoucí jim ale pravil, že bohužel, že v Hájence zůstal vedoucím ten, který tam byl, že si to rozmyslel a že zůstává, ale že volná hospoda je v Chlebích, tak na tu dostávají dekret. Krásná a lampióny osvětlená zahrada, rozsvícená restaurace s lipovými stoly a těžkými selskými židlemi, kout pro štamgasty s barokními židlemi, to všechno zhaslo, jako by na traileru zlý kou-

zelník odtáhl ten krásný sen jinam i s bernardýnem, který s židlemi zůstal jediný živý doklad toho, že to nebylo snění, ale že to byl cíp skutečnosti, jistá výseč krásného kruhu, jediný stupeň, z kterého byste při trošce fantazie mohli opsat kružnici. Ten Nels, bernardýn, byl drobet hostie, ve které byl celý Kristus. V Chlebích byla smutná hospoda, ve které se nedalo bydlet, tam švagrová s bráškou museli dojíždět, bernardýn ležel smutně vedle matčiných nohou a díval se jí zamilovaně do očí, a maminka často byla přistižena, jak nejen s ním hovořila, ale líhala si tak, že bernardýna měla na koberci jako podhlavník. V Chlebích byl dobrý kšeft, ale pouze kšeft, pivo bylo tak výborné a guláše taky, že dělníci, jak přijížděli z městských dílen, tak už nechodili ani domů, vysedávali v hostinci u hřbitova a pili a jedli tak dlouho, až už neměli peníze, ale švagrová a bráška byli nadšeni tím, jak z hostince udělali pravou hospodu, že nakonec manželky pijáků kolínského piva se sešly a podaly stížnost na národní výbor, že muži propíjejí peníze a hlavně nechodí domů, ubytovali se v hostinci. Tak bráška se musel zase vrátit k volantů, jezdil jako taxikář, ale sníval pořád o tom, co kdyby vedoucího restaurace Hájenka v kerském polesí ranila mrtvice, nebo kdyby jej maličko přejelo auto? Ale vedoucí se těšil zdraví, a ač by rád šel pryč, vědomí, že o tuhle hospodu a ne jinou stojí můj bráška, jej naplňovalo silou a dodávalo mu výdrž. Bratranec Heinrich Kocian přijel jen jednou. To bylo, když bráška přihlásil Nelse na celostátní výstavu psů do Prahy, do Velké Chuchle, na koňské závodiště. A Heinrich si vymínil, že to bude on, kdo bude předvádět Nelse. A tak toho dne stál ve švarcenberském kloboučku a jelenicových rukavicích, v kožené myslivecké bundě, s Nelsem, kterého měl pevně na koženém vodítku omotaném okolo zápěstí, protože to napsal dodatečně spisovatel Gel, že Nels je mimořádně nejen silný, ale i zlý. Avšak děti jej polidštily natolik, že jej vodily u huby jako koně, dávaly mu na záda plavky a chodily se s ním koupat, a on je vynášel z vody za ty plavky, protože Nels měl pořád dojem, že se děti topí a že je musí zachraňovat. Jedině byl zlý na vandráky a na pošťáky, doručovatele telegramů jednou si zatáhl i s brašnou do boudy a sežral mu dopisy doporučené a tři telegramy, ale až na roztrhanou uniformu nic pošťákovi neudělal, akorát

jej pocíтал, to byl osud jeho rasy, že kanil, a když třepal hlavou, tak oházel všechny lidi a věci kolem sebe takovými plivanci. Zkrátka sprchoval. Bratranec, když viděl, že se filmuje, tak byl s Nelsem v sedmém nebi. Bráškoví vykládal, protože se to hodilo k tak slavnému prostředí, kde bylo tolik psů a tolik lidí, tolik cizinců, kteří přijeli se svými psy, aby se ucházeli zrovna tak jako Nels o nějaký diplom, vyznamenání v té kategorii, do které pes patřil. Heinrich Kocian vykládal hlasitě znovu o Thurn-Taxisovi, svém příteli, o svém příteli baronu Hirossovi, a že pořád nešla řada na bernardýny, tak vykládal s ohromnou chutí o tom, jak jeho přítel kníže Kinský rád jezdil kočárem se čtyřmi vraníky, kteří museli mít bílé fusakličky, a jak jeho příteli Kinskému jeden dohazovač a handlák dodal pár vraníků s bílými fusakličkami, a kníže je hned zapřáhl a jeli jsme spolu z Chlumce do Bydžova přes zaplavené louky, tak bílé fusakličky zůstaly ve vodách luk. A hrabě Kinský mi pak vyprávěl, Heinrichu, tak jsem dal zavolat handláka, že mu chci dát dar, a on trouba přišel, a štolbové jej drapli a strčili do velikého sudu se sračkami, až mu sahaly k hrudi a pak, milý Heinrichu, povídá hrabě Kinský, jsem vzal šavli a seknul po krku handlákovi a ten se sehnul do sraček, a tak jsem to udělal několikrát a pak jsem dal příkaz štolbům, aby sračky vylili do kompostu i s tím handlákem... a hudba hrála na závodisti v Chuchli a psi štěkali, a přišla řada na bernardýny, a tu se stalo, že Nels nahrbil čelo, a to bylo jeho, dívat se na předměty ve veliké dálce, tak jak byl zvyklý z života svých předků sedět na zasněžených horách a dívat se, kde se něco jen pohne v těch velebných velehorách, a tam na začátku závodisti z autobusu vystoupil pan Gel, spisovatel, a jeho mladá žena, a tu uviděl Nels a díval se na ni, a mladá žena na ten kilometr zavolala: Nelsi! A Nels viděl, že to je jeho paní, ta, kterou miloval, a rozeběhl se a zabral, aby byl co nejdřív u své paní, bratranec Kocian měl omotané kožené vodítko tak pevně kolem zápěstí, že chvíli utíkal, ale pak Nels zabral a bratranec letěl vzduchem jak praporek, tažen pádicím, do uší si zadní nohy navlíkajícím Nelsem a Nels běžel kolem dvaceti stolků, kde v slunci seděla jury, sto a víc přísěžných znalců psích ras a rodokmenů, a znalci všech psích předností a vad... a pan Kocian, když letěl nad

těmi stoly, jednou rukou tažen za zápěstí, stačil, že volnou rukou zvedl švarcenberský klobouček a zdrazil komise psích soutěží... avšak komisaři byli zděšeni tím nezvyklým úkazem a předseda všech předsedů pravil pohoršeně, když kolem něj vzduchem proletěl bratranec Heinrich, tažený bernardýnem Nelsem: To je hrůza, dopoledne, a už jsou soutěžící opilí... A Nels zatím doběhl a položil se na záda a nabídl své paní svoje slabiny, aby jej zabila, svoje nejslabší místo na těle... Bratranec Kocian sundal švarcenberský klobouk a představil se: Heinrich Kocian, levoboček hraběte Lánského z Růže... a oprašoval si trávou a prachem zamazanou bundu a chytil se za loket a shledal, že kůže bundy je prodřená až na jeho kůži. Mladá žena poklekla a položila hlavu na hlavu bernardýna a dva přátelé, žena a bernardýn, splynuli v mystické unii a spisovatel Gel pravil: Nels váží teď jistě devadesát kilo a ten má sílu, co? Jistě sto metrů vás táhl tím vzduchem... a bratranec Heinrich pravil: Co táhl? Já jsem mu to poručil, u knížete Thurn-Taxise, mého přítele, to samé jsem před společností provedl s obrovitou dogou... A Nels vrátil se a po očku na zádech se díval na svoji paní láskyplně a oddaně, a packou jí dával znamení, aby jej objala ještě jednou a ještě... Už je to všechno dávno, už všechno odvál i s Nelsem čas, avšak kdykoliv jdu podle Hájanky, restaurace v kerském polesí, vždy vidím, jak na terásce, na předprsni leží veliký bernardýn, a leží a dívá se a vítá hosty a vrásčí svoje čelo, a sní o tom, jak v opuštěné a rozházené zahradě restaurace hraje tichá hudba, jak v trávě jsou pohozeny stoly s ubrusy a u nich na červených židlích sedí hosté a tiše hovoří a upíjejí pivo a dávají si hovězí pečení na černém pivě a oumyslovický guláš...

měsíčná noc

Na celým světě, kde je kaplička nebo kostel, tam je i farář, kdekoliv na světě je farář univerzitně vzdělaný člověk, a kdekoliv na světě je na faře univerzitně vzdělaný člověk, tak ten ovládá latinu a rodný svůj jazyk, a tím rodným jazykem působí na svoje svěřené občany, a tím latinským jazykem posílá do Říma zprávy, které získal ze své farnosti od farníků, takže každé rok v Římě se z celého světa sejdou úhrnné zprávy, kolik na křesťanském světě se stalo vražd, kolik cizoložství, kolik loupeží a krádeží, kolik lidí zapochybovalo o učení církve svaté a kolik jich je ve stavu odpadlictví anebo vlažnosti ve víře, takže já, který jsem velitelem policie ve svěřeném okrese, vidím, že univerzitní vzdělání nemám, že ho nemají ani členové národního výboru, a tak zatím musím dělat to, co dělám, ostře sleduji všechno, co se seběhlo kriminálního v mém obvodu, a nejen to, snažím se vlastní služební pílí informovat sebe a i okres, kraj a naše ministerstvo, co si lidé myslí, jak žijí a jak se dopouštějí maličkých přestupků, od kterých k velkým je vždycky jen krůček. Nejrady ale konám službu v kerském polesí, to mi přirostlo k srdci už od malička, se všemi se tady znám, jako kluk si hrál a vedl bitvy, jako jinoch jsem chodil za holkama a dával jsem a dostával pěstí do nosu a boxíky do žeber, takže jsem ne ve službě, ale na jakési dovolené, tak příjemná je mi služba v mém rodném kraji, tak lituju, že ten čas přes den utíká, a protože večer toho ještě nemám dost a spát, to by byl hřích, tak za noci se procházím betonovou alejí kerským lesem, volhu nechávám stát v postranních alejích a za tmy naslouchám, kdo jde a jak se s kým baví, někdy se dám poznat, jindy tiše jsem opřený o blatník mé služební volhy a jsem šťasten, jak krásná je příroda a jaké dobrodružství mi přináší hlavní třída za noci v podobě cyklistů se světly a bez světla, tiše projíždějící kolem rozsvícené Hájenky, a podle aut usuzuji, kdo tam asi je, a kdo jako řidič pije černou kávu, a kdo pije pivo, nebo, ó hrůza, tvrdý alkohol. Ale když na Nových lukách vychází měsíc, a když průvanem z polí táhnou vůně, to jsem tak šťastný, že jsem ve službě a divím se, že mi vláda ještě za to platí, že nosím unifor-

mu a že jsem velitel. Vždyť bych všechno to krásný si měl platit sám, vždyť jako bych byl na dovolené, jako bych byl v lázních, tak krásná je noc v kerském polesí. Avšak já vím, ono je třeba bdít, ostře bdít, protože nikdo neví, že zločin nespí, a najednou bác ho, střelba, a v krvi leží člen esenbé, kolik set už nás padlo, čtyři sta třicet šest je mrtvých, a to potom přestává pohled na vycházející, krásně červený nebo žlutý měsíc, a to je tady to moje osudové poslání, abych hlídal a střežil vymožnosti toho našeho mladého státu, té naší strany. A tak já mám zapojený dvě centra v hlavě, jedno, který hlídá a střeží všechno to krásné v naší společnosti jako oko v hlavě, a druhé centrum, které mi dává potěšení z lesních alejí a mýtin, z cest, vedoucích z jednoho lesíka ke druhému a mezi tím jsou pole, která mám rád, jako bych byl sedlák, protože i já, ač ve službě, vystoupím z volhy a mám najednou takovou touhu, že jdu k polím, vezmu na jaře do ruky hrst hlíny a přivoním, když zraje obilí, projdu se pod záminkou kontroly podle našich lánů a hledím zrající ječmen a pšenici, někdy utrhnu klas a jako bych byl hospodář, rozemnu v dlani zrno a voním k němu, čichám a mám v nose to jako nějaký agronom, že tenhle týden už obilí dozrálo a je čas žní. Ale nejkrásnější je stejně, když v lese svítí měsíc, ten měsíc mě uvádí v nadšení, ten vycházející měsíc, ten vycházející měsíc? Ale ze světla hostince vyšla postava, shora sprchovaná pouliční lucernou, a vyvedla bicykl a posadila se na něj a rychle se rozejela, a před sebou vjížděla do obrysu své postavy, jak do zad ji tlačil měsíc, a já jsem hned poznal, že to je Pepa, přítel z dětství, teďky ale nesmírný konzument piva a černých kafat a rumu, někdy to s ním je rozkošný, jednou se tak o polednách opil, že vjel bicyklem na cizí parcelu, to byl Pepa ještě cestář, a moje sestřenice usnula po obědě, horko jí bylo, a teď v mrákotách jako by ucítila vůni piva a rumu s kafem, a nad ní se skláněl Pepa cestář, a šeptal jí, krásko, málem jsem tě políbil, jindy zase už dopoledne vjel na cizí parcelu, vjel do rozkopanýho příkopu, jak si chataři dělali vedení električky do země, udělal salto, a hned řval: Kdo vám dovolil rozkopat silnici, no, to vám přijde draho, rozkopat veřejnou cestu, máte na to povolení, já jsem cestář! A tak beze světla jel Pepa a tak jako já se kochal, už ani nešlapal, jak jej měsíc tlačil do zad a potom

k Novým lukám jde betonka vždycky z kopečka, to málokdo ví, že na hlavní je výška sto pětadesát metrů nad mořem a tady na Nových lukách pouze sto sedmdesát sedm, takže sklon je zatelný, takový mělký talíř je vlastně to kerské polesí, protože pak od Nových luk zase stoupá betonka a dosáhne na silnici Hradištko-Semice opět výšky sto pětadesát metrů nad mořem, ale ten Pepa přejel k příkopu sem a zase hned tam, že mu to tak pořád chutná? Že mu to tak pořád bere? A já jsem vystoupil z aleje a Pepa se blížil, baterkou jsem posvítil si na řády na prsou mojí služební kamizoly, ale Pepa asi ji měl, volal na mne, to bylo jeho, pořád místo zvonku nebo baterky volat do tmy: Dobří lidé, jděte z cesty, mám rychlost! Ale já jsem služební baterkou dvakrát zablikal a Pepa seskočil a řekl: Dobrý večer, kamaráde! Povídám: Kde máte světlo? Řekl a ukázal na měsíc: Táhle! Povídám: Kde, občane, máte světlo podle předpisu? To mám v aktovce, řekl Pepa a ve světle měsíce rozevřel aktovku a tam se zablýštl tesařská širočina a Pepa vzal poniklovanou baterku a rozsvítil ji a zase uložil do aktovky a řekl: A potom já mám mít svítílnu, když světlo není s dostatek zajištěno odjinud a měsíc svítí, ten ale svítí, ten měsíc, sakra krásně svítí, vid', Oldo... Povídám: Občane, kdo jste, chci občanský průkaz... a tak zase se bantoval a podal mi do světla baterku občanku a já jsem v ní listoval a optal jsem se: Jak se jmenujete? Pepa mi řekl vyčítavě: Copak mě, Oldo, neznáš? Povídám, jakpak se jmenujete? Řekl chytře: Máte to tam napsáno. A to už mě namíchnul, protože jsem cejtil, jak z něj táhne vůně piva a rumu. Povídám: Pil jste, občane? A on se mi poklonil a řekl: Pil, piju a budu pít, tak jako jsem odnepaměti pil, pamatuješ se, jak tadyhle v zatáčce spadl sud piva a jak jsem ho zaházal větvema a večer jsem ho dal do chaty, od které jsem měl klíče? A jak jsme tejden oba dva pili ten tuplák a jak jsme už od rána byli tejden nachcaný? A jak mne manželka chtěla vyhodit, řekla, už toho mám dost, to musí přestat? Řekl jsem a vracel občanku: To bejvalo, ale já jsem dneska ve službě, víme? A na co je ta širočina? Pepa řekl: Však ty to dobře víš, že jsem tesař, chodím na melouchy, víš? A já jsem řekl: A máš na to povolení a platíš daně? Pepa řekl: Platím, to víš, že platím... a zavrával a řekl: Tak už toho máš dost,

už můžu jet? A já jsem viděl, že zase někde spadne do příkopu, tak jsem se naklonil, vyšrouboval jsem mu ventilek, a zahodil ho přes plot do strouhy a pneumatika vydechla a já jsem rozhodl: Hele, Pepo, spadneš, už seš v letech, hezky si jdi pěšky... A Pepa stál oněmělý, viděl jsem, jak mi chce říct a v duchu si říká, ty špíno, ty zatracená špíno, takhle jednáš, ty hajzle, s kamarádem, takhle ty jednáš s přítelem z dětství, takhle ty jednáš jako dělník s dělníkem? Ale neřekl nic, tlačil bicykl a žíla na čele mu naběhla zlostí. A já jsem stál a díval jsem se za ním, jak měsíc se zdvihl tak, že jej tlačil do ramenou, stín Pepův byl malinký, jako shora když se díváte na basu nebo cello, a já jsem si pomyslel, jednal jsem správně, že jsem mu zahodil ten ventilek, nebo ne? Nakonec jsem usoudil, že jsem jednal dobře, že jsem vypustil kolo, protože já mám předcházet jako otec možným neštěstím, a tak jsem se nedivil, když jsem slyšel, jak od pramene Pepa na mne volal: Že se nestydíš, dělník dělníka! A tu jsem se rozběhl, vzal Pepu za rameno a řekl jsem: A protože nemáš světlo, zaplatíš pokutu padesát korun, a tím to končí, rozumíš? A díval se na mne, viděl jsem jej zase v takové situaci, to už je dávno, jel jsem na bicyklu jako praporčík, a když dojezu na propustek pod silnicí, jako by někdo volal: Pomóc, pomóc, tak dutě jako z baráku... tak jsem seskočil a běhal jsem do lesa a zase ten hlas zněl jakoby ze silnice, tak jsem přeběhl silnici a na druhou stranu, a zase ten hlas jako by byl na silnici, tak jsem běhal a zmenšoval vzdálenost k silnici, a pořád to děsný volání: Pomóc, pomóc, dobří lidé, pomóc... už jsem slyšel, že to je volání ze samého středu silnice, a tak jdu k propustku, tak v křoví malin a ostružin ležel bicykl, a z roury propustku čouhaly nohy, vzal jsem za ty nohy a zatáhl a vytáhl jsem Pepu, cestáře, opilého tak krásně, že jen duněl. Posadil se a mnul si voči: Tak vona není noc? Děkuju ti, kamaráde, zachránils mi život, máš u mne jednu zabíjačku a padesát piv... teď jsem mu svítil a věděl jsem, když mi podával těch padesát korun, že na to myslí tak jako já, jak jsem mu za padesát piv zachránil život pod propustkem, ale já jsem chtěl zkrušit jeho pýchu, já jsem jej chtěl naučit, aby jezdil se světlem, protože předpis je předpis... A pak odváděl bicykl, zchromlý a pokorný, vyprázdnil jsem nejen tu jeho pneumatiku, ale i jeho duši,

a tak to má být, když jsem ve službě, tak neznám bratra, svému synovi jsem dal za nesprávný zastavení taky pokutu, i když se mnou od té doby nemluví, já mluvím nejraději sám se sebou a s měsícem, s měsícem, když stojí na nebi, mluvím s borovicemi, když voní, s tím se já kamarádím, to vidím, jak i strouhy a potoky a rybníčky jsou mými kamarády, o ostatní já už nestojím, ostatní už znát nechci. Jsem samotář. A tak jsem se posadil, měsíc mi seděl na kolenou jako nějaká holka, nastavoval jsem ruce a měsíční světlo olizovalo ruce jako nějaké kotě, jako nějaký služební pes. V hostinci už dávno zhasli, kolem mne projeli cyklisti a vedli hovor, který zrovna nebyl mi po chuti, že ti lidé, když jedou na bicyklu, tak hulákají, ne zrovna protistátní rejdy, ani pikle, ale vedou tak vlastizrádný hovory, že kdybych jen trochu chtěl, přivedl bych je před soud a na kriminál, ale podle barvy řeči a tónu, to byly jen dozvuky piva a nakonec slyším jako zpovědník, co si lidé myslí, slyším, na co nadávají uvnitř, když sám se sebou hovořím, nadávám i já, ale nikdy ne nahlas... A zvedl jsem se a tak do měsíce kráčel k hostinci, zahradní restauraci, už tam všichni spali, vzal jsem si židli, tu skládací červenou židli, dal jsem si ji na okraj silnice a myslel chvíli na sebe, ale pak s námahou jsem zatlačil vidinu mé ženy, která ode mne odešla, vidinu syna, který mne opustil, a viděl jsem, jak sedím opuštěný na zahradní skládací židli, jak jsem mocný, ale že jsem sám, a kdybych neměl ten měsíc, a kdybych neměl rád strouhy a nemiloval borovice a zrající pole a voňavé brázdy orné půdy, že vlastně bych neměl jediný důvod být šťasten, spíš naopak, ale já jsem si vždycky, když jsem tak trochu zmalomyslně, položil si ruku na řády, které jsem dostal, na vyznamenání, a to mi dodalo sílu, říkal jsem si, že vlastně všichni ti, kteří mají nejvyšší vyznamenání, že taky nejsou šťastni, taky je třeba opustila manželka a syn, ale když se podívají na ty řády, dostanou to štěstí, to uznání, které se rovná štěstí, takže jsem se začal usmívat a byl jsem sám na sebe hrdý a se sebou spokojený. A pak z aleje tam dole vyjelo auto, poznal jsem, byl to bílý trabant, viděl jsem, že to není auto nikoho jiného než auto drogisty Kimly, a tak jsem rozsvítil baterku a mával jí nahoru a dolů, a pak když auto zpomalilo, posvítil jsem baterkou na svoje řády, aby řidič viděl, že

tady na něj čeká sám velitel, přijel až ke mně a zastavil. Vytočil okýnko a řekl zkroušeně: Mám vystoupit, nebo ne? Řekl jsem: Pane Kimla, zůstaňte sedět, tak kolik jste vypil skleniček vína, kolik? Pan Kimla okřál: Dvě, dvě sklínky. A já jsem řekl: A víc ne? Privil úzkostlivě: Víc ne... Čekal jsem, nechal jsem ho mučit, tejrál jsem ho, bylo ticho a noc se řinula mezi listovím dubů, a na zemi dělaly se měsíčné bílé cákance jako z kokosovýho mlíka. Privil jsem: A jaký to bylo víno, bílý nebo červený? A drogistu se trápil: Červený, a hodně jsem jedl a pil minerálku. Řekl a viděl jsem, že se napil víc, ale já jsem viděl, jak krásná je noc a jak krásný je měsíc, a tak jako s Pepou byl jsem shovívavý, velkorysý. Přehodil jsem si nohu přes holínku a povídám: To je sice málo, že? A drogistu se zaradoval: Hrozně málo... A já jsem se vztyčil a řekl: Ale na odebrání řidičáku by to stačilo. Ale! Já mám dneska dobrou náladu, a tak to spraví pět set korun pokuty. A vystupte z auta! A viděl jsem, jak nemohl ani vstát ze sedadla, ne že by pil, ale představa pěti set korun ho přivedla na tejrání, ztejrала ho tak, že dostal revma a vrávorал a já jsem si liboval, já jsem nesnášel, když se někdo hrouť z pokuty... A povídám: Uzamkněte si auto, a máte ty peníze? Vzal tašku a řekl pak: Nemám, mám jen stovku... nabízel mi ji, a já jsem řekl: A co doma, máte peníze? Řekl: Mám... a já povídám, tadyhle v aleji za dubinou mi stojí moje volha, tak si pro pokutu sjedem... a kráčel jsem napřed, a to, že za mnou drogistu kráčel v bačkůrkách, mi dodávalo odvahu a třídní pohled, a pak jsme nasedli a drogistu kňučel a svíjel se, jak má málo peněz, jestli by to nespravily tři sta, ale já jsem mu dal naději, řekl jsem, až u vás... a tak jsme dojeli k němu, no, takovou chatu může mít jen bohatý drogistu, samý vzácný obrazy a tepaný džbáný, a on chodil a vykládal mi, že to jsou kusy až z Itálie, a hovořil a hovořil, ale já jsem řekl, ať přinese ty peníze... pokutu, vytahoval stovky jako by vytahoval trny zaražené celé do dlaně... vysázel tři sta, vzal jsem je, natrhal blok, položil na stůl... Drogistu zastrčil tašku do náprsní kapsy a usmál se a řekl, mám přinýst skleničku? Privil jsem: Ne... a natrhal jsem bloky na dalších dvě stě korun, a drogistu zbledl a byl chorý a ruce se mu trásly, když vysázel dvě stovky v padesátikorunách. Zdvihl jsem se, cinkal v prstech jeho klíčky od traban-

ta a rozhodl jsem se... Tak a teďka jděte pěšky pro svého trabanta, cestou sdostatek vystřízlivíte z těch dvou skleniček červeného vína... Lamentoval: Vemte mě volhu, soudruhu veliteli... Ale já jsem trval, držel jsem kliku ode dveří, jak jsem rozhodl, jsou to tři kilometry, tak jděte pomalu, ať se vydýcháte, ať jste zase střízlivý. A u pramene se napijte kerky... a vyšel jsem, seběhl po schodech a kráčil jsem ke své volze, která se třpytila a leskla flaškovou zelení, která na hranách byla stříbrná a potahovala a obalovala auto fantastickými pablesky. Cestou jsem myslil na to, jak to bude krásné, až na každém národním výboru na celém světě bude univerzitně vzdělaný předseda, jak ten předseda bude ovládat svoji rodnou řeč a pak ještě rusky, jak ten předseda bude posílat zprávy na okres, a okres na kraj, a kraj na ústřední výbor, a ústřední výbor bude posílat zprávy do Moskvy a tam z celého světa se každý rok sejdou zprávy, kolik na celém světě se stalo krádeží a loupeží, a kolik vražd a kolik smilstev a kolik protistátních zločinů, a tam budou soudruzi už vědět, tak jako za tisíc let to ví církev katolická, jak na to, aby se zmenšila zločinnost a zdvihla humánnost, kterou já, ač univerzitu nemám, uplatňuji už teďka, a zrovna dneska v kerském polesí, když jsem vypustil duši Pepovi Procházkovi, a rozhodl a vrátil klíčky od auta řidiči, který pil, ale aby šel tři kilometry, a tak vystřízlivěl a vrátil se domů s autem... Gubernator of Kersko, Gubernator of Kersko... šeptal jsem si, ale to na mne vymyslili nepřátelé moji a nepřátelé státu... ale něco na tom je, nemám univerzitu, a přece mi říkají gubernátor... to je hezké, je to příjemné, pomyslel jsem si a sáhl na prsa, na řády, které příkrývaly tlukot mého rudého srdce... tak zejtra vrátím Pepovi, kamarádovi, pokutu a koupím ventilek k duši, kterou jsem mu dneska vypustil...

pan metek

Když je na lesních samotách podzim a zima, když slunce nevyjde ani na ukázkou, ani jako vzorek bez ceny, že slunce ještě je a už není, když ráno v půl osmé je ještě tma a ve čtvrt na pět už se stmívá, tu na lesní samoty padne splín a melancholie a mokrá půda bez listů a naděje. Seděl jsem u okna ve tmě a díval se do tmy, a nevěděl jsem, co mám dělat, zda mám skočit pod vlak, který za takových večerů je slyšet přes řeku kdesi v dálce, nebo se oběsit, jak mi věštila Mařenka, věštkyně, která mi to uhádla z karet na dámské toaletě hotelu Na knížecí. A když knot mé lampy stáhnul unavená víčka očí, z hlavní silnice zahrnul k mým vratům motocykl, zastavil a do branky vešel tmavý muž, a když jsem rozsvítil, v pokojíčku a na dvoře, viděl jsem v kožených šatech pana Metka, a pan Metek zářil a smál se a z jeho hustého obočí a dlouhých licousů zářily dvě oči, které nemohly udržet štěstí a pýchu nad sebou samým, ohromnou spokojenost, která tak kontrastovala s krajinou zbavenou listů, kterým byly polípané cesty a pěšinky, záhony a lesní mýtinčky, příkopy a vůbec všechny louky lesní a oplocenky a dubové školky. A pan Metek mi dával znamení, abych šel za ním, abych i já se umazal jakýmsi štěstím, jakousi fascinací, která je venku před vrátky, a když jsem v kosém světle lucerny klinkající se na rohu chaty uviděl zdroj jeho nadšení, myslel jsem nejdřív, že v sajdkáře leží nohama vzhůru houpací kůň. Ale on to nebyl kůň, ale mrtvá ztuhlá ovce, stažená z kůže, a z rozříznutého břicha jí vyčnívaly plíce a játra jako kapesníček v kapsičce saka brumlovského dandyho. Co to je, zděsil jsem se. Nádhera, radoval se pan Metek, nádherný kauf, vyměnil jsem ji za motorek a padesát korun. Radoval se. A co s tím, co já s tím mám co dělat, povídám. Co, řekl pan Metek, vy mi ji pomůžete rozporcovat, říkali, že umíte dělat pajšl na divoko, a maso pak dáme do láku, a uděláme si řízky a kýtu, a ostatní pak necháme v láku a uděláme klobásky... radoval se pan Metek, a ač byla zima a byl fialový jako ta ovčí játra, vznešený cíl vítězně zářil z jeho tváře a vylučoval nějaký pocit zimy, protože představa hřála, že ji tak výhodně koupil. Povídám, bon, pane Metek, já si vez-

mu kožíšek a pojedu s vámi, máte doma necky nebo veliký kbelík nebo štoudev? Vyjmenovával jsem, ale pan Metek vrtěl hlavou, že nic takového nemá. Povídám, tak vezmeme, pane Metek, škopek můj, a bude to, ano? A pan Metek se zasmál a vycenil zuby, a ty zuby zvyšovaly cenivost jeho štěstí, kterým byl zalitý, ve kterém se doslova koupal, rochal. Podívejte se, řekl po chvíli, víte co, neříkejte mi pane Metek, říkejte mi radši Míšo, ano? Povídám: Ale všichni vám tady v lese říkají pane Metek... breptal jsem a vběhl do kuchyňky a natáhl kožíšek, a vzal baterku. Když jsem vyšel do chladného večera, pan Metek mi řekl: Ale to je moje přezdívka, Metek, to se u nás říká Methodovi, proto mi říkejte Míšo. Povídám: Tak pane Míšo, vy jste ještě u mne nebyl? A pan Metek pravil, že nebyl. A já jsem kráčel borovým porostem, lucerna vpředu na baráku, teď jak jsme kráčeli za barákem, lucerna o hrany chaty vrhala ostrý stín domu přímo do nebe a zvyšovala hlubokost stínu, ve kterém jsme kráčeli pro škopek k potůčku a cestou jsem baterkou svítil na staleté borovice, ze kterých vycházela tyrkysově zelená vůně jehličí. Pane Metek, povídám, máte dymián? Máte nový koření a pepř a bobkový list? Nemám, řekl pan Metek a s velikou pozorností se díval vzhůru na štíhlé, více než desetimetrové kmeny a rytmicky rozhozené větve v korunách. Sakra, uznal, to je krásného dříví! To by byly fošny, to by byly prkna, vždyť už to je zdravý, vyzrálý dřevo, že to nepokácíte? Povídám, to tak, dyk, pane Míšo, každá ta borovice má svoje jméno, tohle je švarná Tonička, tohle je na počest její sestra z polesí v Chobotu, sličná Pepička, tohle je krásná Johana, a tahle je nejkrásnější, vidíte, jak má přesně rozvětvený ratolesti v koruně? Tady je okno do katedrály v Chartres, proto se jmenuje Naše krásná paní, Notre Dame, a tahle podle obličej, vidíte? To je svatá Cecílie s uraženýma dvěma prsy... vidíte, pane Metek, já když přijedu, to mám po učitelkách, od kterých jsem tuhle lesní parcelu koupil, ony taky měly pojmenovaný ty borovice, a když přijely, tak se nejdřív šly poklonit borovicím, hluboce slovansky po pás, od borovice k borovici, a když odjížděly, tak taky tak... řekl jsem a vyšli jsme na loučku, která se svažovala k potůčku, který nebyl vidět, ale bublal, jako by si právě umyl zuby a kloktal v různých tóninách a zvukových skupenstvích podle